

(gdzie np. powstawały hub-y pomocowe). Niemniej także na szczeblu lokalnym powszechnie obserwowano wzmożenie podmiotów obywatelskich:

- Zapewniano transport uchodźców w głąb Polski oraz darów i sprzętu na granicę z Ukrainą. Filarem tego typu aktywności były dysponujące samochodami oraz kierowcami OSP, które ponadto angażowały się w organizację i zabezpieczenie punktów recepcyjnych oraz zapewnianie podstawowej pomocy rzeczowej, jak żywność i odzież. Zaplecze logistyczne (remizy, strażnice) oraz zasoby ludzkie OSP były powszechnie wykorzystywane przez samorząd terytorialny na początku sytuacji kryzysowej do pomocy napływającym uchodźcom oraz pomagającym im wolontariuszom.
- Organizowano zbiórki żywności, odzieży, materiałów medycznych, urządzeń przydatnych w sytuacji kryzysu (przekazywano na Ukrainę sprzęt z własnych zasobów), artykułów pierwszej potrzeby. Dla tysięcy uchodźców przyrządzano i dystrybuowano posiłki. W ramach pomocy świadczonej przez członkinie Kół Gospodyń Wiejskich, kobietom i dzieciom uciekającym z Ukrainy udzielano też wsparcia emocjonalnego.
- Uruchamiano lokalne inicjatywy społeczne służące zapewnieniu wsparcia materialnego i finansowego uchodźcom, jak również pomagające w znalezieniu czasowego zakwaterowania i pracy. Aktywne na tym polu były m.in. parafie rzymskokatolickie, które udostępniały swoje pomieszczenia, mobilizowały i angażowały wiernych w charakterze wolontariuszy, prowadziły zbiórki materialne i finansowe współpracując w tym zakresie z podmiotami o ponadlokalnym charakterze np. Caritas. Budynek przyparafialny stał się miejscem przebywania uchodźców. W późniejszym okresie organizacje przykościelne organizowały wydarzenia z udziałem Ukraińców, świadcząc pomoc np. artystom, którzy znaleźli się na terenie Polski.
- Odnotowano przypadki zaangażowania klubów sportowych oraz OSP w organizację czasu wolnego dla ukraińskich dzieci, które znalazły się na terenie Polski. Wykorzystywano w tym celu infrastrukturę i zasoby organizacji np. boiska, świetlice. Realizowana na co dzień przez te podmioty funkcja integracyjna przyczyniła się do zapewnienia dobrostanu psychicznego najmłodszym uchodźcom.

Podsumowując aktywność małych organizacji w niecodziennych, kryzysowych okolicznościach, należy wskazać czynniki wpływające na skuteczność podejmowanych przez nie działań na szczeblu lokalnym. Na pierwszy plan wysuwa się **znaczenie silnych więzi społecznych** między mieszkańcami oraz członkami organizacji pozarządowych. Tam gdzie więzi te wynikają z bezpośredniej znajomości, codziennych relacji na różnych płaszczyznach życia, podzielanych wartości oraz zaufania, tam mobilizacja społeczna (zachęcanie do świadczenia pracy wolontarystycznej) oraz angażowanie zasobów (w tym znajdujących się dyspozycji osób prywatnych) przebiega szybciej i sprawniej. Mobilizacji sprzyja również wspólnotowość inicjatyw podejmowanych we wsi i małych miastach w normalnych okolicznościach (angażujących w prace możliwie liczne i zróżnicowane grupy społeczne) oraz